

SVENSKA CANADA-TIDNINGEN

SWEDISH WEEKLY
P. M. DANIEL, Managing Editor.
Printed and published every Thursday by the CANADA WEEKLY PRINTING CO., Ltd., a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at the office and place of business, 225 Logan Ave., Winnipeg, Man.
TELEPHONE 55 911.

1 Canada: 1 U.S.A. och Sverige:
Helt år i försk. \$2.50 Helt år i försk. \$2.50
Halvt år i försk. \$1.50 Halvt år i försk. \$1.50
4 månader i försk. \$1.00 4 månader i försk. \$1.00

Beslut: Canada lag. är en ansvarig för betalningen av en tidning för hela den tid ni mottager denna tidning från postkontoret, antingen ni själv är prenumerant eller ni mottager den i någon annan namn. Då eder prenumerationsid för utlopp måste ni underrätta utgivaren samt vägra att längre mottaga tidningen från postkontoret för att bli lagligen fri från efterkrav för vidare betalning. Om ni byter om bostad och ej underrättat utgivaren därom, vidare tidningen fortfarande skickas till den gamla adressen, så är ni skyldig fortfarande betala för denna tidning till personen, som mottager den i det namnet.
Icke betalda bidrag till tidningen, som ej kunna anslutas, återvända ej, såvida ej porto närslutet.
Annonserändringar:—De av våra prenumeranter, som avställt till annan ort, ombegär vanligen, att till oss uppgiva namn på såväl sin gamla poststation som den nya, om de vill i annat fall är de ansvariga att skicka tidningen.
Anslutning:—De av prenumeranterna, som inlämnat betalningen per post, ombegär att göra det genom "money order", "express order" eller i registrerat brev. Privata svenska måste tillfylla av 15 cent för "exchange". Avslut skickas genom anslag av datum på adressen och tidningen.
Förskottsbetalning:—Måste tillgås i förskott. Tidningen tillhandahåller prenumerations, till den som uppger en anslutning eller \$2.00 per år måste tillgås för skatt. Alla brev och förmedlingar adresseras alltid till SVENSKA CANADA-TIDNINGEN, 225 Logan Ave., Winnipeg, Man.
ANNONSPRISER
på begäran. Efterfrågan (3 ror) \$1.50. Dödsannonser med namn och adress övervakas 2 tim \$1.50. Förvaringsannonser, sjuksjuk, enligt planer m. m. 75 c. per linje. En för varje linje iakttagande 3 tim. Avslut skickas genom anslag med förut inlämnat löpblad.

Torsdagen den 18 april.

URFRÖDNING AV SILVERRÄV.

SILVERRÄVSÖDLING är en stor och växande industri, och dess vikt har försett Department of Agriculture i Ottawa att anslå en försöksstation i provinsen Prince Edward Island. Anläggningen har konstruerats och utrustats efter de mest moderna linjer och odlingen börjades med 25 par registrerade silvrrävar, som skänktes av Canadian Silver Fox Breeders' Association. Första rapporten från stationen, meddelad av Department of Agriculture i Ottawa, rör sig huvudsakligen kring frågan om den inverkan som omgivningen och sammansättningen av födan har på stockens allmänna vigo, särskilt med hänsyn till fortplantning, motståndskraft mot infektionssjukdomar och påslverkets kvalitet. Rävar i fångenskap har tidigare på grund av vitaminfattig föda lidit av ett flertal sjukdomar som försäkrat undermålighet i rasen. Försöksstationen har iakttagit förekomsten av skörbjugg och omsorgsfullt studerat frågan samt dragit nyttiga slutsatser ifråga om sättet att undvika denna sjukdom. Födoämnen ha studerats med hänsyn till deras vitaminhalt och ransonnerna ha beräknats med hänsyn till det inflytande vissa variationer av kött, färska grönsaker, preparerad siäd, mjölk m. m. under olika årstider haft på skinnets och raskvaliteten hos räven. Av rapporten framgår tydligt, att alla former av skörbjugg kunna undvikas hos silvrrävar i fångenskap, blott födan under sommaren och hösten får innehålla rikligt med färska grönsaker, vilka giva ett värdefullt tillskott av C-vitaminer. Å andra sidan ha C-vitaminerna giva värde för dräktiga honor under vintermånaderna och under vintermånaderna och närdarna och havandeskapet, om sommardieten varit tillräckligt rik på färska grönsaker. Emellertid äro ungarna under den första tiden i stort behov av C-vitaminhaltig föda. För den skull måste modern under digivningen förses med dessa vitaminer i rikligt mått, särskilt under de första veckorna. Det bästa att fylla ut dieten med i detta fall har visat sig vara citronsaft, vilken befunnits mer verksam än såväl apelsinsaft som konserverade tomater. Vid uppfödningssöken ha erfarenheterna från försöksstationen hos rävarna i vilt tillstånd varit av stort värde för att styrka de slutsatser som kommit till. Uppfödandet i färska grönsaker under den växande säsongen för dess, har visat sig synnerligen värdefullt, men en alltför frukostig diet under november månad har befunnits vara olycklig. Emellertid kan under de följande två månaderna kött och fisk användas i större utsträckning. Detta är i enlighet med de villkor djuren ha i fritt tillstånd, då vegetabilerna under denna tid är oätkomliga för dem och de äro huvudsakligen beroende av köttidiet. Mycket arbete har nedlagts för att studera infektions- och andra problem, som inverka på rävarnas hälsa och produktionen av påslvaror.

"SVENSKA MINNESMÄRKEN".

Ett uttalande från Vasaordens byggnadskommitté.

SIGNATUREN EGRI framlade i Svenska Canada-Tidningen för den 4 april några mycket beaktansfulla tankar angående vår plikt att lämna kvar ett minnesmärke efter oss, vad vi än företaga oss i vårt nya land. Men detta minnesmärke måste vara ett ädelt och värdigt sådant, som kan bevara respekten för det svenska namnet för generationer som komma.
Som ett värdigt sådant minnesmärke framhåller den varmhjärtade svensk-vännen lämpligheten av ett svenskt föreningshus i Winnipeg i likhet med vad som föreslagits av Vasaordens lokallogé i Winnipeg och dess energiska damförening.
När "Strindbergs Systrar" för många år sedan började lägga cent till cent för sin byggnadsfond var kanske tron på Svenskhuset icke på långa vägar så stor och stark som den är i dag. Man hade kanske blivit missträdd på föregående "experiment" och trodde att även denna plan skulle visa sig vara ett dödfött projekt.
Men som ären gingo och de sparade centerna började räknas i hundratals och tusentals förstod man att Vasaordens byggnadsprojekt kunde bli en verklighet om man bara sökte uppmuntra saken och bringa den fram för allmänhetens ögon.
Nu har så skett. Varje svenskvän i Canada och varje Vasamedlem i Första Staterna har inbjudits att medverka till att byggnadsföretaget blir en verklighet så att vi kanske redan 1930 kunna få hälsa svenskt föreningsliv i Winnipeg välkommet i eget hem.
En sak, som också mycket riktigt framhålls av "Egri" var att vårt svenska föreningshus skall bli ett svenskt hus var alla våra svenska föreningar få hemortsrätt. Om också tanken utgått från Vasaorden innebär icke detta att Vasaorden kommer att lägga beslag på huset uteslutande för sin egen räkning. Tvärtom önskar Vasaorden att ett så intimt och energiskt samarbete som möjligt skall etableras mellan samtliga svenska föreningar i Winnipeg och dess medlemmar så att namnet för vårt byggnadsföretag: Svenskhuset i Winnipeg också skall bli en verklighet.
Vi hava icke så många svenska organisationer, att ett samarbete med ett gemensamt mål icke skulle kunna etableras. Byggnadskommitténs önskan har från första stunden varit att söka samarbete mellan alla svenskar, som äro måna om att just ett sådant Minnesmärke som Egri framhåller, skall bli en verklighet, att draga sitt "strå till stacken" och genom att sälja tegelstenar eller rekrytera sadana om det inte finnas några till salu, arbeta energiskt för att Svenskhuset blir en verklighet inom det närmaste året.
Egri föreslår vidare donationer. Det faller sig självt att byggnadskommittén har mycket tacksam för sådana belegg, hur små de än äro. Och det var med de varmaste känslor byggnadskommittén mottog den dollar Egri sände till oss. En dollar på tiotusen händer spelar inte så stor roll, men tiotusen dollar på en hand kan hava större betydelse för vårt företag än något annat. Därför landsmän, kom ihåg vårt svenska byggnadsprojekt i Winnipeg när Ni har en dollar till övers. Kom ihåg att många bakkar små göra en stor sak.
Vilja Ni alla samarbeta med oss blir framgången given. Och det är detta samarbete vi inbjuda Eder till.
Ty Svenskhuset i Winnipeg blir en verklighet om detta samarbete kan etableras och om intresset för svenskhetens vidmakthållande och det svenska föreningslivets utbredning i Winnipeg är stort nog för en liten uppoiffning.

Logen Strindbergs Byggnadskommitté

Chas. Bruzell, ordf.

DEN NYA KYRKOSTATEN.

BEGREPPET "fängen i Vatikanen" tillhör numera det definitiva förhållande. Den 11 februari undertecknades en miligen ett fördrag, som tillförde Vatikanen full och absolut suveränitet över Vatikanen och omgivningarna. Forsöringen mellan Paven och Mussolinis Rom har haft till följd att Vatikanen har återuppstätt om sin suveränitet.
I sammanhang härmed skall kanske en kort återblick över hur Kyrkostaten en gång kom till samt hur den Heliga Sten berövades densamma, vara av intresse.
Kyrkostatsens historia är helt förknippad med påvedömet och kyrkans, men för att få det rätta perspektivet torde det dock vara skäl att gå tillbaka ända till fornkyrkans dagar.
Under de tre första århundradena efter Kristus förekommo som bekant, grymma förföljelser mot de kristna. Rom, som på denna tid var hela världens huvudstad, blev medelpunkten för de kristna och den kristna kyrkan, som trots förföljelserna växte sig allt starkare. Under förföljelsetiden kunde de kristna icke förvärva fast egendom. Så småningom randades dock segerdagen för kristendomen, och när Konstantin den store satt som härskare över det romerska riket började den kristna kyrkan gynnas på flera sätt. Genom lagar och donationer från såväl kejsa-

ren som förnåma adelsläkter kommo Petri efterträdare, biskoparna i Rom eller påvorna i besittning av stora ägor och landområden.
Efter Konstantin flyttat regerings-sätet till Konstantinopel blevo påvorna de inflytelserikaste personerna i Staten och härskare över Rom. De taga också faktiskt hand om Roms och de närliggande provinsernas förvaltning. Tack vare påvornas ingripande blev Rom också flera gånger räddad från förfödelse. Påvornas myndighet vilade dock icke på vapenmakt utan fastmer på det anseende de som Petri efterträdare åtnjoto hos folket och på den romerska kyrkans jordegendomar.
Ovan anförda omständigheter och handelset utgöra grunden till skapandet av Kyrkostaten, och beträffande själva detta senare händelseförlopp tillåter jag mig citera signatören P. L. m., som i en välskild svensk veckotidning skriver bl. a. följande:
"Påven Zacharias, som regerade åren 741-752, kom vid slutet av sitt liv att utföra en politisk handling, som blev av stor betydelse. Han gav sitt gillande åt en av den franska nationens beslutad ändring i arvsföljden, varigenom Pipin den lille år 752 kom att bestiga tronen. Nästa påve, Stefan II, förklarade konung Pipin och hans efterträdare titeln "patricius av Rom". Därmed gav han honom rätten att vara kyrkans beskyddare, som förut tillkommit den grekiske kejsaren. Några år efteråt drog så Pipin själv till Italien för att bistå påven mot longobarderna, vilka trängt fram till Rom. Han tog ifrån dem deras gjorda erövringar och skänkte år 756 dessa områden — exarkatet Pentapolis och Ducatus romanus — "för eviga tider till den helige Petrus, kyrkan och den romerska republiken", d. v. s. till påvorna, som redan länge stått i spetsen för det romerska samhället. Pipins gäva stadfastades senare av hans son Karl den store, vilken även lade åtskilligt därtill. Härmed var Kyrkostaten upprättad och påvens suveränitet grundlagt."

Påvornas världsliga makt har sedan dess varit utsatt för mångahanda växlingar. Under deras fångenskap i Avignon på 1300-talet sjönk deras inflytande i hög grad. På 1600-talet däremot tillerkändes påvestolen överhöghet över Umbrien och Markerna i Mellan Italien, över Romagna i norr, över vissa delar av kungariket Neapel samt över Avignon och Venaissin, i Frankrike. Under det sjuttionde århundradet utsträcktes påvornas suveränitet ytterligare.
År 1796 intogs Rom av den franska revolutionsarmén och Pius VII, som då var härskare över större delen av Italien, blev ett offer för Napoleons politiska äregirighet. Bl. a. tvangs han att kröna Napoleon till kejsare och kvarhölls som fange i Fontainebleau. Mot Napoleons förslag att avstå från Kyrkostaten visade han sig dock ständigt. Sedan Napoleon avstätt höll Pius åter sitt intåg i Rom och Kyrkostaten återställdes till sin ursprungliga omfattning.
Under tiden för Pius VII närmaste tre efterträdare började en italiensk nationalistisk och kyrkofientlig anda göra sig gällande. Trots Pius IX:s "reformpaven" — genomgripande förändringar steg den kyrkofientliga agitationen lagor allt högre. 1848 blev påvens statsminister greve Rossi mördad och Pio Nono måste själv fly till Gaeta. Påvedömet internationella ställning tog nu alltmera formen av en prestige-fråga. Pio Nono nödgades på grund av det ansvar, han kände för de landområden, som lydde under påvestolen, att vid sin återkomst till Rom tillåta franska trupper bli en garanti för hans säkerhet. Denna främmande intervention uppretade ytterligare de antikerikala och nationalistiska känslorna och det kom till en öppen brytning mellan påven å ena sidan och Viktor Emanuel å den andra. Viktor Emanuel inträdde på Kyrkostatsens område och på hans i Turin utropa sig till kung av Italien med fordran på överhöghet över hela landet med undantag av Venedig och Rom.
Det var endast Napoleon III:s inflytande, som under de närmaste åren räddade Rom från att införlivas med det italienska konungadömet. Venedig uppgick redan år 1866 i det nybildade riket, och då Frankrike invecklades i det oödesdigra kriget med Preussen berövades påvestolen sin förnämsta bundsförvant med följd att den italienska regeringen beslöt att i september 1870 göra en frammarsch mot Rom. Den 20 september stormades Porta Pio och vid tio-tiden på morgonen hissades den vita flaggan på St. Peterskyrkans kupol. Sedan den 19 september 1870 ha påvorna ålagt sig en frivillig fångenskap inom Vatikanen till dess att påvestolens rättigheter åter erkänts. Pio Nono och hans fyra efterföljare ha också vägrat att emottaga den årsränta, som erbjudits påvestolen av italienska staten. Under åren 60 år ha påvorna alltså visat världen, att den Heliga Stols ställning till den italienska staten inneburit ett försvar för påvornas rätt till oinskränkt suveränitet och frihet från yttre tryck samtidigt som man fördrat en absolut jurisdiktion över ett

landområde tillräckligt stort att inrymma de påvliga statsbyggnaderna och det påvliga hovet.

Man får antaga, att det är trycket av en världsoption, som drivit Mussolini att erkänna påvens suveränitet, ty stater, som hava milliontals katolska undersåtar kunna icke samtycka till att en utländsk regering ensam bestämmer över en så högtstående person, som påven, deras katolska undersåtars andliga överhuvud.
Att den nya Kyrkostaten endast med ett par kvarter överstiger det forna "fängelsets" område erkännes allmänt vara av mindre betydelse. Här gällde det principen "verklighet och synlig suveränitet". Den katolska kyrkan har onekligen vunnit en seger. Nu har åter, liksom under Pio Nonos glansdagar från folkhopan på Petersplatsen ljudit nyhetsropet "Leve påven-kungen!" och en högre skola väl jubelropen skal-las da Pius XI lagar ut från Vatikanens port för att med en högmässa taga sin gamla biskopskyrka San Giovanni in Laterano i besittning. Dessutom får påven glädja sig över, att den italienska staten, som länge styrts av radikala frimurare nu nästan antager katolicismen som statsreligion; att de kyrkliga högtidierna firande garanteras; att katolska gudstjänster skola regelbundet hållas inom armén och flottan; att den kyrkliga vigseln får borgen rättsverkan; att religionsundervisningen blir obligatorisk i skolorna samt att den kanoniska rättens regler m. m. införlivas i italiensk lag. Man kan också den katolska kyrkan mycket illa om man tror, att den länge skall nöja sig med ingen eller halvpermanent plats i folkförbundsrådet. Säkert kommer påvemakten, den äldsta av alla stormakter, att internationellt sett söka göra sig gällande genom att i rådet placera en representant som är herar Chamberlain, Briand eller Stresemann fullt vuxen i alla avseenden.
J. A. Haggland.

KOMMER ALLSVENSKA TANKEN ATT SLÅ IGENOM VID ARETS MIDSOMMARTING?

SVENSKA FORBUNDETS stora årsmöte vid Riverland i Lac du Bonnet närmar sig med snabba steg. Övansående fråga bör kanske därför nu bli föremål för mera uppmärksammande bland de många tusen svenskfödda män och kvinnor, som vid midsomartid sända vänliga hälsningar till förbundets årsmöte.
Den allsvenska tanken ligger bakom Svenska Förbundets verksamhetsfår, men kommer den att kunna slå igenom? Och har den rätt att slå igenom?
Hittills har förbundets verksamhet gått smält framåt. Man har skyndat långsamt och det med rätta. Det har varit nödvändigt att känna sig för, så att man är säker på att kunna slå in på den rätta vägen och därmed främja en massa upprepningar av de nederlag, som tyvärr måst noteras då det forut gällt att samla svenskarna i Canada i enghetens tecken för tillvartagandet av gemensamma intressen.
En enig samling, som kan omfatta allt svenskt intresse här i landet är av nöden påkallad i dessa splittringens tider. Men kommer denna lösning att kunna realiseras genom en enbart allsvensk samling, bör den icke bli en svensk-canadensisk samling?
Denna synpunkt har särskilt förordats av det andra ledets landsmän, vars för visserligen vore födda hemma i Sverige, men som själva fostrats i det canadensiska livets skola och därigenom fått en mera canadensisk än svensk syn på ting. För detta släkte gäller det att känna sig vid sitt eget land och att detta land söka bevara och utveckla de kulturella värden och arv som fäderna medfört från deras födelsland.
I som kommit hit till landet ålska Sverige. Många gånger förstärkt av den sedan vi kommit hit vad Sverige varit för oss. Men vi måste också fostras att värda och ålska vårt nya land, vårt adoptivland, ty det är dock här vi slagit ned våra bonpolar för att bli ett med Canada.

Aeroplan som ej kan störta.

En ny flygmaskin, som radikalt avviker från hittillsvarande modeller och som lär fullständigt bortslimmas alla fisker i samband med motorstopp, har nyligen experimenterats vid Dan El Guggenheims skola i flygmaskiner vid Cantoria tekniska skola i Los Angeles för ej länge sedan och detta med sensationellt resultat.
Den nya maskinens egentliga upptäckare är en viss Albert A. Merrill, som icke är någon professionell flygmaskinkonstruktör, men som hållit på och experimenterat med flygmaskiner ånda sedan 1891. Oaktat han för lång tid sedan tillhörde övergav idén, som ansågs värdelös, vägrade han att ge upp och har nu, tillfredsställelsen, att se sitt verk krönt med framgång.
Vad som först slår en, då man ser maskinen för första gången, är dess korta, stubbade stjärt, som sträcker sig endast omkring fyra fot bakom förarens plats. Någon stabilisator finnes icke men väl ett stort vertikallader. Vingarna äro arrangerade så, att framdelen av den undre vingarna ligger under mitten av den övre. Dessutom förefa vingarna en fyra graders "decilage", vilket innebär, att om den undre vingen ligger horisontalt i luften, den övre vingen intager en riktning, som bildar en fyra graders vinkel med den undre.
Själva nyheten ifråga om vingkon-

Farmland. The Great-West Life

har ett antal goda, uppodlade farmar till salu på goda villkor. Besök oss eller skriv efter fullständiga upplysningar innan ni köper å annan plats. Huvudkontor: Winnipeg, Man.

VARNING.

INLAT Eder icke i affärer med "get-rich-quick" agenter. — de försöka att få Eder att fatta beslut, som Ni sedan måste ångra. En säker placering är aldrig förhastad. Denna banks "Savings Department" utgör en säker vinstgivande placering för Eder pengar.

The Royal Bank of Canada

Serving Canada Since 1869.

KRIG MOT KRAKOR OCH SKATOR.

Tre pristävlingar (ej skottensar!) stå öppna för i Saskatchewan boende för oskuldiggörande av kror och skator samt deras åg.
ÖVER 1,000 KONTANTPRIS.
Se de stora affischerna med regler och detaljer för tävlingarna.
Department of Railways, Labour & Industries, REGINA, SASK.
HON. GEORGE SPENCE, Minister. THOS. M. MOLLOY, Deputy Minister.

TENDERS FOR COAL

Sealed tenders addressed to the Purchasing Agent, Department of Public Works, Ottawa, will be received at his office until 12 o'clock noon (daylight saving), Wednesday, May 1, 1929, for the supply of coal for the Dominion Buildings and Experimental Farms and Stations, through all the Provinces of Manitoba, Saskatchewan, Alberta and British Columbia.
Forms of tender with specification and conditions attached can be obtained from G. W. Dawson, Chief Purchasing Agent, Department of Public Works, Ottawa; H. E. Matthews, District Resident Architect, Winnipeg; M. G. J. Stephenson, District Resident Architect, Regina, Sask.; Chas. Solinas, District Resident Architect, Calgary, Alta.; and J. O. Brown, District Resident Architect, Victoria, B. C.
Tenders will not be considered unless made on the above mentioned forms.
The right to demand from the successful tenderer a deposit, not exceeding 10 per cent of the amount of the tender, to secure the proper fulfilment of the contract, is reserved.
By order, S. E. O'BRIEN, Secretary, Department of Public Works, Ottawa, April 5, 1929.

struktionen ligger emellertid där, att flygkr och flygkrupp icke äro fast forenede med varandra, såsom fallet är vid övriga flygmaskiner. De två vingarna äro inbördes styvt sammanfogade, och vingpartiet är lagrat vid två centrumpunkter nära bakdelen av övre vingh. Därigenom vinnes, att vingarna äro oberoende av flygkroppens och stjärtens ställning.

Vingarnas och flygkroppens inbördes utställning kan andras genom manövrering av en spak på förarplatsen. Då foraren ämnar stiga upp, inställer han spaken så, att vingarna intaga en viss vinkel med flygkroppen och låter vingarna behålla denna ställning, tillä önskad höjd uppnåtts. Därefter ställer han om spaken för horisontal flygning. Om motorn stoppar eller om foraren frivilligt slår av denna, glider maskinen sakta nedåt men intager hela tiden en horisontal ställning. Under liknande omständigheter skulle kanske en vanlig flygmaskin gå i "spinn", vilket ofta slutar illa.

LÄKANDE LINDRANDE ANTISEPTISK För sår och hudskador Lam-Buk